

Н.А. Лемешева, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

**АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНИХ ЗНАТЬ
У ФОРМУВАННІ ФАХІВЦІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО НАПРЯМУ
(НА ПРИКЛАДІ РОЗВИТКУ БОРОШНОМЕЛЬНО-КРУП'ЯНОГО
ВИРОБНИЦТВА СЛОБОЖАНЩИНИ)**

*В історії черпаємо ми мудрість; в поезії –
дотепність; в математиці - принципівість; в
природних науках - глибину; у моральній
філософії - серйозність; в логіці і риторичці –
вміння сперечатися...*

Френсіс Бекон

Вивчення курсу «Історія України» є складовою загальної гуманітарної підготовки для всіх вищих навчальних закладів. У цьому сенсі нею передбачається досягнення сутності й процесу розвитку української та світової історії як творчості людей в усіх галузях, поступу соціальних, політичних систем і людності в цивілізаційному вимірі; вивчення історії розвитку українського народу, його культури, ментальних характеристик.

Проте професійна підготовка майбутніх інженерів здійснюється за допомогою взаємозв'язку загальноосвітніх, загальнотехнічних і спеціальних предметів. Сучасним науковим дослідженням притаманні міждисциплінарні підходи й методи пізнання, що на межі різних наукових дисциплін. Вони відображають інтегративні тенденції в розвитку науки. Вивчення за їхньою допомогою об'єктів соціально-економічної природи дає можливість отримати нове знання, а історична наука доповнюється поняттями, принципами і системою мислення природничих наук.

Для підготовки спеціалістів за напрямом «Інженерна механіка», «Харчові технології та інженерія» вивчення історії вітчизняної харчової промисловості, соціально-економічної історії Слобожанщини, розгляд передумов, динаміки і масштабів розвитку слобожанського млинарства, його географії, регіональних особливостей, соціальної, техніко-технологічної та економічної організації сприяє поглибленому вивченню харчової індустрії, проблеми і перспективи якої набувають все більшого значення у сучасному світі.

Так історія розвитку домашнього млинарства, способи приготування борошна, фуражного зерна та крупи, що

застосовувалися ще в часи ранніх слов'ян та Київської Русі поглиблюють знання студентів із фахової спеціальності.

Цікавими і корисними є матеріали з історії простих форм борошномельно-круп'яної промисловості селянського млинарства в Слобідській Україні, що базувалися на ручних млинах-жорнах і на ручних та ножних ступах. Вони були характерні для деякої частини незаможного селянства майже до середини ХХ ст. Під час голодоморів початку 1930-х рр. саме жорна і ступи врятували від голодної смерті багатьох українських селян.

Конструктивною основою жорен на всій території Слобожанщини, як свідчать музейні експонати, були плоскі камені круглої форми, які виготовлялися з вапняку, піщаника, а іноді й з деяких інших порід природного каменю. Камені були розташовані один над другим в горизонтальній площині на спеціальній дерев'яній підставці – “стільці”. Нижній з цих каменів – “спідник” – був прикріплений до підставки наглухо і тому завжди залишався нерухомим, а верхній камінь – “верхняк”, “поверхник” – приводився рукою працюючої на жорні людини у ротаційний рух. Тертя, яке виникало між каменями, використовувалося для розмелу зерна, що поступало на всю площу їх стику.

Близькими до жорен за призначенням, хоч і різко відмінними за конкуренцією знаряддями традиційного домашнього млинарського промислу були ступи. В них слобідські селяни звичайно роздрібновали зерно на фураж або очищали його від лушпиння, що називалося “шеретуванням”. У ступах в усіх без винятку регіонах Слобідської України селяни також товкли горох, квасолю, варену картоплю, сухі груші та яблука для пирогів, просо й овес на куліш, пшеницю на кутю, гречку й жито переробляли на крупу і борошно.

Необхідність встановлення закономірностей розвитку борошномельно-круп'яної промисловості на тлі промислового перевороту ХІХ ст., та розвитку капіталістичних відносин початку ХХ ст., як факторів розбудови ринкової економіки, сприятиме розумінню особливостей сучасного етапу існування Української держави.

Значення вивчення історичного минулого для сучасних студентів важко переоцінити. Звернення до старого — це завжди нове його бачення, нове розуміння, це спроба обрати нові вектори соціокультурного поступу. А найбільшу сталість та динамізм в історичному розвитку демонстрували ті народи, які творчо слідували традиції, продукуючи нове на її основі, чим забезпечували неперервність поступу.